

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Portugalia. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Włochy. — Niemce. — Prusy. — Dania. — Szwecya i Norwegia. — Wiadomości handlowe.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 19. maja. Najjaśniejszy Pan raczył najw. własnoręcznie podpisanym dyplomem c. k. pensyonowanego marszałka-porucznika polnego, *Wacława Eliatschek* urodz. de *Siebenburg*, jako kawalera orderu ces. austr. korony żelaznej, klasy II., stosownie do statutów tego orderu wynieść najlaskawiej do stanu Baronów cesarstwa austryackiego.

Sprawy krajowe.

Lwów, 2. czerwca. Dnia 7. czerwca 1851 o godzinie 10tej odbędzie się 17te publiczne losowanie listów zastawnych w sali radnej gal. stan. Towarzystwa kredytowego w gmachu imienia Ossolińskich. — Suma do losowania przeznaczona wynosi 72,200 zlr.

(Litogr. koresp. austr. o rozporządzeniu cesarskiem z d. 11. maja.)

Wiedeń, 28. maja. *Litografowana korespondencya austryacka* z dnia dzisiejszego zawiera następujący artykuł wstępny:

Z wielostronnych doświadczeń pod względem działalności nowoorganizowanych władz w kilku koronnych krajach państwa austryackiego pokazało się, że trzeba koniecznie organom administracyi dostarczyć pewniejszych podstaw prawnych i dostatecznych środków, aby tym sposobem były w stanie wykonać wydane w swym okręgu zwierzchniczym rozporządzenia, uskutecznić potrzebne roboty i przy wypełnianiu służby publicznej zastąpić się upoważnieniem zabezpieczającym wykonanie rozporządzeń rządowych. Potrzeba ta dała się teraz czuć tém mocniej, ponieważ zachowywane dotychczas przepisy w tej mierze okazały się w niejednym względzie niedostatecznymi i błędnymi, i ponieważ przez scisle odgraniczenie działalności sądowej od administracyjnej nastąpiła tém większa konieczność dla organów administracyi, przy wykonaniu swych rozporządzeń polegać na pomocy organów wykonawczych podług pewnych norm legalnych.

Tęj wszechstronnie pojętej i uznaniej potrzeby zaradzono przedrukowaniem w gazecie wiedeńskiej z 27go maja 1851 rozporządzeniem cesarskiem z 11go maja, — którym ustanowione zostały przepisy względem wykonywania rozporządzeń i uchwał zwierzchności politycznych (to jest: władz politycznych i przełożonych gmin) dla tych krajów koronnych, w których organizacya polityczna już ukończoną została.

Rozporządzenie to dzieli się właściwie na cztery części i zawiera:

1) Postanowienia względem realizowania i odbierania przypadających od obywateli państwa należytości na cele publiczne, jako to: koszty kuracyi i inne należytości sanitarne, płace urzędników gmin, dodatki dla kościołów, parafii i szkół, datki pieniężne na cele gmin, wyjąwszy podatki i należytości w robociznie i w naturaliach, przepisane prawem, lub ze strony władzy politycznej, lub stanowiąc uchwałą gminy i t. p.

Dawniej, gdy należytości tych uiszczać niechciano, zbywało władzom politycznym, a mianowicie zwierzchnościom gmin często kroczyć na środkach, któremi opieszalych w odpowiedni sposób zmusić mogły do wypełnienia swego obowiązku. W spomnionem rozporządzeniu cesarskiem wyznaczone są potrzebne środki zaradcze z wytknięciem przynależnych granic.

To samo rozciąga się także:

2) Na zakazy wydane w obrębie działalności administracyi politycznej, przeciw których przekroczeniom upoważniona jest władza polityczna lub gminy żądać pomocy ze strony istniejących organów bezpieczeństwa a nawet asystencyi wojskowej.

3) Zawiera to rozporządzenie w sobie dokładną instrukcyę postępowania dla władz politycznych i gmin w razie, gdyby osoby zacytowane przed urząd miejscowy wzbraniały się uczynić zadość wezwaniu temu.

Władzy politycznej przysługują prawo wydawać samodzielnie rozkazy przystawienia, a zaś zwierzchności gmin obowiązane są upraszać władzę polityczną o wydanie takiego rozkazu.

4) Ostatnia część nakoniec ustanawia przysługujące tym zwierzchnościom prawa przeciw osobom, które w obec władz politycznych lub gmin albo osobiście ubliżających czynów się dopuszczają, albo

też w pisemnych podaniach zelzywych wyrazów używają. Wszakże przytem zawarowana jest jak najdostateczniej ta zasada, że nikt niepowinien być sędzią we własnej sprawie. Rozumić się samo przez się, że zasądzone w takim razie kary niemogą stać na zawadzie zwyczajnym funkcyom sądowym i niepowinny wywierać żadnego wpływu na nie.

Przeciw wszystkim jednak na zasadzie tego rozporządzenia cesarskiego przedsiębranym środkom exekucyi ze strony władz politycznych wolno rekurować interesentom do wyższej władzy administracyjnej, tylko że apelacya taka w razach niebezpieczeństwa niecierpiącego zwłoki niemoże wywierać tamującego wpływu na wykonanie tyczących się rozporządzeń lub uchwał. Dla przykładu przytaczamy tu pomiędzy innymi wydany od władzy politycznej zakaz przechodzenia po zbyt cienkim lodzie lub przez most nadpsuty, któryto zakaz w razie przyznania tamującego wpływu rekursowi interesentów zupełnieby sparalizowany został.

Zważywszy, że najlepsze nawet rozporządzenia władz politycznych byłyby bezskuteczne, gdyby im zbywało na upoważnieniu legalnem do tego, aby przez odpowiednią sankcyę nadać im moc obowiązującą i wykonanie ich zapewnić, wypada nam powitać tém radośniej to rozporządzenie w interesie spokojnego i pomyślnego toku administracyi politycznej, po doświadczeniu smutném, że nieraz już, mianowicie w obrębie działalności władz gmin rozbiły się najpożyteczniejsze nawet zamiary o brak pewnej normy dla skutecznego ich urzeczywistnienia.

(Organizacya czynności na rządowych kolejach żelaznych.)

Wiedeń, 28. maja. Najwyższem postanowieniem z dnia 14 maja 1851 przyzwolił Jego ces. Mość organizacyę czynności na rządowych kolejach żelaznych. Na mocy tego zaprowadzi się dyrekcyja dla północnej kolei żelaznej w Pradze, dla południowo-wschodniej w Peszcie, a dla południowej w Graczu. Dla krakowsko-górno-szląskiej równie jak dla rządowych kolei żelaznych w Lombardzko-weneckiem królestwie wyjdą później stosowne rozporządzenia.

Przy organizacyi dyrekcyi nie będzie dane ani technice ani administracyi pierwszeństwo, lecz będzie staraniem rządu obie gałęzie w kierowaniu tą sprawą zarówno zastąpić. A zatem dyrektorem może zostać bądź administracyjny, bądź techniczny urzędnik, w miarę jak w jednym lub drugim znajdują się w wyższym stopniu potrzebne do tej ważnej posady zdolności.

Jednakże postanawia się, że drugi przełożony i zastępca dyrektora musi zawsze należeć do drugiej kategorii, a przeto jeżeli dyrektor jest technikiem, zastępca jego musi być urzędnik administracyjny, i przeciwnie, jeżeli dyrektor jest urzędnikiem administracyjnym, drugi przełożony musi być technik.

Czynność w organizacyi specjalnej dzieli się na następujące części:

1) Techniczna czynność i budowanie; to ostatnie obejmuje budowanie górnej i dolnej części kolei, następnie wystawienie budynków przy kolejach żelaznych, które już są gotowe i w czynności zostają.

2) Czynność warsztatów i maszyn.

3) Transport osób, towarów i ładunków.

4) Czynność konceptu i kancelaryi.

5) Administracya materiału.

6) Kasa.

7) Rachunki.

Ołomuniec, 30. maja. Dziś przedpołudniem zaszczylił Jego Mość Cesarz rosyjski austryackich marszałków Radetzkiego i Nugent odwiedzinami swemi. O godzinie 11. odbyła się parada kościelna, na którą przybyli obaj monarchowie z całą jeneralicją. Zaczawszy od kościoła aż do bramy zamku uszykowała się brygada Colo, składająca się z trzech batalionów Zanini, 1 batalionu grenadierów, 1 batalionu piechoty cesarskiej i z kompanii kadetów, które po skończonem nabożeństwie defilowały przed Ich ces. Mościami.

Był to zaprawdę rozczulający widok dla zgromadzonego ludu, gdy Cesarz Mikołaj pocałował przy tej sposobności publicznie marszałka Radetzkiego, którego tu powszechnie kochają i szanują. Potem odbyło się przedstawienie sztabowych i wyższych oficerów szarzy i szeregowców (z których w każdej szarzy po 2 wystąpiło) z pułku kirysyerów Cesarza Mikołaja jego dostojnemu właścicielowi, poczem nastąpiła prezentacya 12 huzarów rosyjskich z nadanych sędziwemu marszałkowi Radetzkiemu przez Cesarza rosyjskiego pułków. Ztamtąd udali się Ich ces. Moście na plac musztry, gdzie się odbywała musztra kompanii zdrowia, której utworzenie zawdzięcza

armia ludzkości zwycięzcy zpod Nowary. Jego Mość Cesarz rosyjski wyraził się bardzo pochlebnie o tej nader pożytecznej instytucji. O 4tej godzinie po południu zaczął się obiad na 80 osób, na który zaproszeni byli cała jeneralicja, kardynał książę Schwarzenberg i Jego Excelencya namiestnik. Podczas obiadu odegrały bandy muzyczne pułku Zanini, pułku huzarów i batalionu strzelców wspomnianą już przez nas kompozycję Gottfrieda Preyer, zawierającą w sobie austr. i rosyjski hymn ludu, pod kierunkiem kapelmistrza armii pana Leonharda. O godzinie 7 wieczorem rozpoczęło się w obecności wszystkich dostojnych i najdostojniejszych gości przedstawienie teatralne, składające się z 3 oddziałów, mianowicie z kilku scen z opery „Cyrylik sewilski“ odśpiewanych przez primadonę Maray Albiña i barytonistę de Bassini, z baletu „Sen malarza“, w którym występowała Fanny Elsler, p. Carey i inni, a nakoniec z koncertu muzycznego. — Feldmarszałka Radetzkiego witano za ukazaniem się w łoży, tak jak pierwszą razą hucznie oklaskami. Po skończonem przedstawieniu oświetlono miasto.

(Kurs wiedeński z 31. maja 1851.)

Obligacje długu państwa 5% — 96; 4½% — 84½; — 4% 75¾; 4% z r. 1850 —; 2½% —; wylosowane 4% —. Losy z r. 1834 —; z roku 1839 296¼. Wiedeński miejski bank. 2½% —. Akcje bankowe 1220. Akcje kolei północ. 1298¾. Głognickiej kolei żelaznej 661¼. Odenburskie —. Budwejskie Dunajskiej żeglugi parow. 548 Lloyd —.

Portugalia.

(Depesza telegraficzna.)

Lizbona, 23. maja. Nowy gabinet okazuje się bardzo postępowym. Saldanha jest prezydentem, Pestanna ma portefeuille spraw wewnętrznych, Luz sprawiedliwości, Francini finansów, Antagnio spraw zagranicznych. Na Śródziemne morze posłano eskadrę. Zawinał tu francuski paropływ *Anacreon*.

Hyszpania.

(Stan rzeczy w Madrycie.)

Madryt, 19. maja. Po wielkiem wzburzeniu spowodowanem wyborami nowemi nastąpiła teraz równie wielka cisza. Wszelako jest to tylko cisza poprzedzająca burzę, którą kortezy niezawodnie zaraz po otworzeniu sesji roznieca, ponieważ pp. Mendoz, Caradi i Calderon Collantes przedsięwzięli sobie wystąpić z całą natarczywością przeciw nowemu konkordatowi. Druga z kolei sprawa, która po regulacji długów zajmie całą uwagę zgromadzenia, jest sprawa wyspy Kuba i projekt nowej wyprawy, przygotowywanej w Zjednoczonych Stanach, chociaż nawet nasz gubernator Kuby potwierdza tę wiadomość, że rząd Stanów zjednoczonych użył jak najsurowszych środków, aby ją przytłumić w zarodzie. Pomimoto trzeba koniecznie coś zrobić dla zapobieżenia nadal podobnym przedsięwzięciom, aby posiadłość ta niebyła z hańbą dla prawa narodów, wystawiona ciągle na pożądliwość pierwszego lepszego łupieżcy, który pod jakimkolwiek pozorem przemysłowa nad jej zdobyciem.

Oprócz tego wszystkiego przyczynia się jeszcze niemało do utrudnienia sytuacji terazniejszy stan rzeczy w Portugalii, dokąd właśnie teraz udaje się pan Pidal, jak mówią, dla spełnienia ważnej misji politycznej.

Saldanha jest już w tej chwili zapewne w Lizbonie, gdzie pod względem stanowczych zamiarów jego jak największa sprzeczność zdań zachodzi. W ogóle utwierdza się zdanie, że marszałek zmodyfikuje radykalnie konstytucję i administrację kraju.

Rzecz naturalna, że Hyszpania nie może w obec takiego stanu rzeczy pozostać obojętną.

Anglia.

(Kapitan gwardyi król. uwięziony. — Subskrypcye.)

Londyn, 19. maja. Skazanie kapitana gwardyi Somerset na 10 dni do domu przymusowej roboty za to, że podniósł szpicrut na konstabla, jest jeszcze ciągle przedmiotem dziennych rozmowy. Liczni i znakomici jego przyjaciele wstawiali się jak najmocniej, aby zmienić ten wyrok, i w tym zamiarze podali petycję do ministryum spraw wewnętrznych. W czwartek wieczór przybył do aresztanta prywatny sekretarz Sir G. Greya z tém oznajmieniem, że minister, po ścisłem rozpoznaniu wszystkich okoliczności pobocznych i po dokładnem przeczytaniu aktów policyjnych, uznał, iż to niezgadzałoby się z jego powiunością, aby królowej zalecał przemienić areszt na karę pieniężną. Kapitan Somerset nosi, jak donoszą dzienniki ministryalne, ubiór aresztancki i ma taki sam wikt jak inni aresztanci tego więzienia, zresztą mają dla niego jak największe względy. Według statutów więzienia żaden krewny albo przyjaciel więźnia, nie otrzyma w pierwszych trzech miesiącach jego aresztu *specialordre* (wstępnej karty czyli pozwolenia do odwiedzin), oprócz w nagłych przypadkach, jak np. w przypadku choroby, śmierci itd.; kapitan Somerset zaś otrzymał już od czterech dni około 100 wizyt; najprzód od swjej małżonki, następnie od księcia Buccleuch, margrabi Stafford, lorda Mulgrave i kilku członków izby wyższej i niższej. — Oprócz tego te wizyty kondolencyi, które mu ciągle oddają oficerowie jego pułku, dowodzą, że obawa, jaką miał z początku, była bezzasadną. — Dla dwunastu madjarsko-polskich emigrantów z Turcji, których Liwerpolski komitet wsparcia posłał do Leeds, utworzono w tém ostatniem miejscu subskrypcję. Dla większej części z nich wyszukano nawet robotę. — Dla podeszłej, naturalnej córki Nelsona, mrs. Ward, utworzono podobnie subskrypcję. Książę Albert podpisał 25 funt. sztr.

(Wyroby austriackie na wystawie Londyńskiej.)

Londyn, 15. maja. Teraz, gdy już jest zaspokojona pierwsza ciekawość, i gdy minęło pierwsze zdziwienie, które wywołały skarby kryształowego pałacu, następuje dokładniejsze rozpoznanie nadesłanych z rozmaitych krajów artykułów, i miło mi jest donieść, pisze korespondent dziennika *Austria*, że przemysłowe produkta Austrii powszechnie obudzają zdziwienie. Bardzo pomyślnie ocenają tu meble pana *Leistlera* z Więdnia, wyroby z srebra, szklane towary z Pragi i z Czech w ogóle. *Austria beats us in all* (Austria zabija nas we wszystkim) rzekł do mnie dzisiaj pewien prostoduszny, otyły Anglik, i dodał słusznie, że stolarze Londyńscy wieleby się od austriackich nauczyć mogli. Aby sobie wyobrazić zdziwienie John Bulla, gdy mu pokazano pokoje pana *Leistlera*, musiałbyś sam widzieć wyroby, które w Anglii w tym zawodzie produkują, te proste kłocy z drzewa, które pod nazwiskiem mebli za wielkie pieniądze tu sprzedają. — Jestem tego przekonania, że wiedeński magazyn mebli w Londynie zrobiłby bardzo dobre interesy, bo chociaż średnia klasa mocno jest przywiązana do swoich wielkich szaf, kolosalnych stołów i olbrzymich krzeseł, jednak noblesa i liczne familie zagraniczne, które żyją w Londynie, czują aż nadto brak wytwornych i delikatnych mebli, aby się w nie z gustownego magazynu zaopatrzyć nie chciały. Dotychczas sprowadzano wszystkie delikatniejsze meble z Paryża.

Francya.

Stosunki francuskie, pisze *lit. kor. austr.*, podsycają bez przerw niespokojność umysłów. Jakaś niepojęta trwoga przejmuje całą Europę; powszechnie przewidują wszyscy powtórne wybuchnięcie niszczącej burzy politycznej.

Pytamy, czy słuszna obawa, i jakie miałyby za sobą korzyści nowa, olbrzymia rewolucja europejska?

Naszem zdaniem jest obawa ta raczej owocem smutnych, oddziaływających wspomnień, nie zaś skutkiem istotnych i wyrozumowanych przypuszczeń.

Doświadczenie wszech czasów dowiodło dostatecznie, że wielkie, społeczne rewolucje wywołuje tylko potęga szeroko rozpowszechnionych i wszytko przemagających idei. Ideje te są po największej części ostatecznościami, z których po walce z zasadami konserwatyzmu pozostaje tylko pewny, praktyczny i użyteczny rezultat.

Wszystko to, co z rewolucyi w roku 1848 okazało się użytecznem, przeszło już po części w nowe instytucje państw i ustala się w nich coraz więcej.

Wszelako każdy z nas musiałby samochać nazwać się zaślepionym, kto by chciał wątpić o tém, że ustalone wszędzie przed wypadkami w lutym i marcu 1848 przekonania o doskonałości zasady parlamentarnej, jako jedynego lekarstwa na wszelkie możliwe cierpienia świata, głęboko i na długie czasy zachwiane zostały. Wszakże szczęście i dobro narodów zależą od innych warunków jeszcze. Zasada rewolucyjna zaś przeżyła się już całkiem i dowiodła jak najoczywiściej swoją niebezpieczność i wewnętrzne niepodobieństwo.

Jedyną ideą, która w tym powszechnym chaosie zdań politycznych najniwyraźniej jeszcze i najściślej występuje, jest socjalizm.

Czyliż wypada nam lękać się na prawdę, że utopia ta zdolna zakłócić na długo spokój świata, ten skarb tak mozolnie nabyty i przez wszystkich rozsądnych ludzi tak wysoko i drogo ceniony dzisiaj?

A jeżeli partya ta prędzej czy później odważy się na krok stanowczy, komuż pytamy, musiałby on podług praw boskich i ludzkich wypaść na dobre, czy tym ludziom, którzy najwyższe dobro na świecie chcą zdeptać nogami dla osiągnięcia tego co nigdy osiągnąć się nie da, czy też tym mężom, którzy pragną zabezpieczyć na zawsze nieetykalne i niezachwiane zasady: własność rodziny, obyczaj, cywilizacyę i prawo rozsądnego i spokojnego postępu?

Z tém przekonaniem tedy wyglądamy przyszłości całkiem spokojnie i z determinacją. Żywioły rewolucyi, rozrzucone dziś po Europie, przeszły już po części w zgniliznę, a po części trawią się same bez ustanku. Stare doktryny agitacyi straciły już siłę popędu, a na nowych zbywa zupełnie. Lecz nieustannie, chociaż pomalu rozszerza się to przekonanie lepsze, że tylko w drodze spokojnych i gorliwych usiłowań da się osiągnąć prawdziwa pomyślność narodów i rządów.

(Posiedzenie zgromadzenia narodowego z d. 26. maja.)

Paryż, 26. maja. Długi poczet petycji złożono dziś znowu na stole izby prawodawczej. Naliczono około 20 żądających albo rewizyi konstytucyi bez innych dodatków (takich jest najwięcej) albo spiesznej rewizyi, albo rewizyi legalnej, albo rewizyi z szczególnem uwzględnieniem powtórnego obioru prezydenta republiki. Członkowie lewej strony złożyli trzy petycje przeciw ustawie z d. 31. maja. Przyjąto potem do dalszej powtórnnej dyskusyi nad ustawą gwardyi narodowej, mianowicie do drugiego oddziału o organizacyi. Główny artykuł jest następujący: „Gwardya narodowa składa się z następującymi wyjątkami, zwszystkich Francuzów, którzy mają 21 lat.“ Ponieważ te wyjątki są liczne i odpowiadają wyjątkom z ustawy wyborowej z 31go maja wynikającym, wniósł przeto p. *Gavini* (skłaniający się do party republikańskiej stronnik pałacu Elysée) poprawkę przeciw tym wyjątkom i wystąpił mimochodem także przeciw ustawie z dnia 31. maja. Lecz jego usiłowania zostały bezskuteczne, powyższe bowiem postanowienie wraz z kategorjami wyjątków, przyjęto znaczną większością głosów. Potem nastąpiło jedno z najważniejszych i najsporniejszych postanowień całej ustawy: podział gwardyi narodowej na korpuse czyn-

ny, pełniący służbę, mający udział w musztrach itp. i na rezerwę, która tylko w nadzwyczajnych okolicznościach uchwała prefekta może być powołana do broni. Do czynnego korpusu mają według projektu rządowego i komisji należeć tylko obywatele przynajmniej od roku zamieszkali w gminie; do rezerwy zaś mają być wcieleni nie tylko mniej niż rok w gminie zamieszkali, ale i wszyscy ci, dla których zwykła służba byłaby zbyt uciążliwą, oprócz tego portyery, słudzy itp. Usiłowania lewej strony wymierzone były przeciw temu pożądanemu i pan Baudin wniósł w tym duchu poprawkę, która jednak odrzucono większością 423 głosów przeciw 193. *Pascal Duprat* wniósł poprawkę, aby miasto wykluczania z gwardyi narodowej przez komitet mianowany przez władzę, każdy obywatel miał prawo żądać uwolnienia od służby w gwardyi narodowej, gdyby mu ta służba była zbyt uciążliwą. Tę poprawkę poparł p. Victor Hennequin. Przy tej dyskusji dała lewa strona do poznania, że chce, aby gwardya narodowa, zwłaszcza w większych miastach garnizonowych wywierała na wojsko stojące wpływ w duchu demokratycznym. Lecz konserwacyjna większość dla zapobieżenia podobnej demoralizacji armii, utrzymuje postanowienia zaproponowane przez pana Riancey, sprawozdawcę wydziału. *Riancey* przypomina między innymi smutną rolę, jaką gwardya narodowa odegrała przy straceniu Ludwika XVI. — *Jules Favre* sprzeciwia się przyjęciu artykułu poruczającego sporządzenie listy gwardyi narodowej komitetowi przez podprefekta mianowanemu, obawiając się ztąd zbyt wielkiego wpływu rządu. — *Vatimesnil* odpowiedział, że prawo głosowania przy wyborach wcale w sobie nie zawiera prawa do karabinu. Poprawkę pana *Pascal Duprat* odrzucono większością 391 głosów przeciw 231, a posiedzenie zamknięto o godzinie pół do siódmej. (Pr. Z.)

(Wiadomości poloczne z Paryża.)

Paryż, 26. maja. Zamieszanie panujące w ostatnich dniach w łonie stronnictw, w dziennikarstwie i w zgromadzeniu narodowym, nieustaje bynajmniej. Pojutrze dnia 28. maja będą mogły być przedłożone propozycje mające na celu rewizję konstytucyi. Stowarzyszenie „des Pyramides“ uchwaliło i podpisało propozycję, której ośnowa jest jak tylko można lakoniczna, zawiera bowiem tylko tyle: „Podpisani, na mocy artykułu 111 żądają, aby konstytucya została zrewidowana.“

Wiadomo, że się stowarzyszenie „Rue Rivoli“ niezgadza z tym sformułowaniem; lecz słycać teraz, że to stowarzyszenie nie przedłoży w swoim imieniu żadnej propozycji. Będzie popierać rewizję nie proponując jej, przynajmniej nie jako stowarzyszenie, spodziewają się bowiem, że kilku członków użyje swęj inicjatywy do przedłożenia propozycji indywidualnych. *Leo de Laborde* oświadczył mimo to, że swojej propozycji nie przedłoży. Będziemy zresztą wiedzieć za 48 godzin, co sądzić o wszystkich tych projektach.

W zgromadzeniu narodowym toczyła się dziś dalsza dyskusya nad projektem ustawy organicznej gwardyi narodowej. Posiedzenie było spokojne, wszystkie poprawki wniesione z lewej strony zostały naturalnie odrzucone zwykłą większością głosów. (Ind.)

(Depesza telegraficzna.)

Paryż, 28. maja. Ustawa gwardyi narodowej jest zupełnie przyjęta. Dla organizacji tego instytutu przez nowe wybory dano rządowi termin dwóch lat.

Włochy.

(Wiadomości bieżące z Turynu)

Turyn, 25. maja. Senat zajmował się obradami nad ugodą handlową zawartą z Belgią i Anglią, a hrabi *Cavour* powiodło się znowu odnieść tryumf oratorskim swym talentem, bowiem wyrobił potwierdzenie tych traktatów mimo pierwotnej dość znacznej opozycji ze strony pomienionej władzy. Z początku ton mowy jego był chwiejny i mniej stanowczy, wskazujący na wielką niepewność zwycięstwa, lub też i przeciwnie, jak gdyby nie przypuszczał w tej mierze żadnej wątpliwości, i mówił tylko od niechcenia. Pomiedzy innymi przytoczył hrabia *Cavour* i ten argument, że traktaty te nie mają właściwie wielkiego znaczenia politycznego i są wyłącznie polityczno-ekonomicznej natury. Podobne twierdzenie nie mogło przypaść tak łatwo do przekonania ministeryalnego stronnictwa, a tym mniej przeciwników jego, bowiem nikomu nie tajao, że Anglia umiała tym traktatem handlowym zapewnić sobie znaczny wpływ w Sardynii, przechodzący wszelki zakres stosunków komercyjnych. Senatorowie *Sauli* i *Castagneto* mówili z gorliwością przeciw traktatom, usiłowania ich wszakże nie odniosły żadnego skutku, gdyż znaczna większość głosów przeważała ich zdanie. — Znany dziennik *Mazziniego Italia libera* przyjął inną organizację i zmienił swą nazwę na *Italia e popolo*. Siedm osób stoi na czele tego przedsiębiorstwa, a między innymi przychodzą znajome nazwiska: *Nemorino*, *Bixio* i *Baretto*. — Zarzuty względem konkordatu z Rzymem ucichły znowu od czasu ostatniej interpelacji w izbie deputowanych. — W najbliższym tygodniu obradować ma izba deputowanych nad reformą cłową i punktami dodatkowymi do najnowszego z Francją traktatu handlowego, tudzież nad traktatem zawartym roku 1845 z niemieckim związkiem cłowym i nad modyfikacjami statutów banku narodowego. — Doniesienia z Nizza dotknęły ministeryum bardzo nieprzyjemnie i wznieciły obawę, aby objawiająca się tam zasada wszechwładztwa ludu nie wywołała smutniejszych jeszcze następności. Przeciwnie dzienniki *Mazziniego* nie uważają w tym nic złego, i dają dość wyraźnie do poznania że gdy wszechwładztwo jest właściwością a insurekcya uswięconem prawem narodu, przeto również i ludność tego lub owego

miasta może odwołać się do tych swobód w razie zaprzeczenia lub ściśnienia praw jej przyznanych. Konsekwencye podobnych teorii wynikają już same z siebie, a wszelkie dalsze uwagi w tej mierze byłyby nie na swoim miejscu. (Lit. kor. austr.)

(Rozporządzenie przeciw burzycielom publicznego porządku. — Stan finansów.)

Rzym, 17. maja. Rząd papieski, a to nie policya, lecz sekretarz stanu ujrzał się nareszcie spowodowanym, wydać rozporządzenie dla ochrony spokojnej ludności rzymskiej w wolnym wykonaniu tak prawnej czynności, jaką jest palenie cygarów. W namienionym rozporządzeniu przepisano sumaryczne postępowanie w burzycielami pokoju, i samo udowodnienie faktu ma być dostateczne do osądzenia, które we 24 godzin będzie wyrzeczony i natychmiast wykonane. Wymiar kary nie jest wyraźnie oznaczony. Przy tej sposobności zakazano także posiadanie i rozpowszechnianie pism rewolucyjnych pod karą roboty przymusowej od 1 roku do 3 lat, z zastrzeżeniem jeszcze większej kary według treści pism. Zresztą zakaz republikanów nie ogranicza się na samo palenie cygarów, lecz rozciąga się także na grę loteryjną, noszenie sukien z obcej materii i t. d. i obowiązujący jest nie tylko dla Rzymu, lecz dla całego państwa kościelnego. Skutek tego był taki, że odprawiono już kilka set robotników z fabryki cygarów. Drugą następnością będzie to, że rząd nowy podatek nałożyć musi; bo wielki niedostatek pieniędzy i już mówią znowu o nowej emisji pieniędzy papierowych, chociaż dawniejsze jeszcze i do połowy nie są ściągnięte, a pożyczka do umorzenia ich teraz prawie wcale niepostępuje; w kwietniu wynosiły inskrypcye 4000 scudi. Musiano się zrzec nawet zysku z wybijania monety miedzianej, i wielką część robotników odprawiono z mennicy. Bo do wielkiej liczby monety, którą tu wybito, nadeszły w ostatnim czasie także znaczne przesyłki z Francji; ztąd dla łatwiejszego utrzymania okupacyjnego korpusu weszła moneta francuska z tutejszą w konkurencyę. — Prośby ministra wojny o dymisyę nieprzyjęto.

(Depesze telegraficzne.)

Turyn, 27. maja. Izba deputowanych przyjęła budżet ministeryum wojny 98 głosami przeciw 26. Traktaty handlowe z Anglią i Belgią otrzymały już sankcye królewską.

Bononia, 24. maja. Feldmarszał-*lieutenant Nobili* odjechał do Ankony.

Florenca, 26. maja. Wczoraj umarł tu pełnomocnik angielski *Rychard Lalor Sheil*.

Niemce.

(Depesza telegraficzna.)

Frankfurt, 28. maja. Wczoraj przyjechał tu pan *Rochow*. Dla posiedzeń związkowego sejmu przygotowane są ważne deklaracje.

(Czynności izby drugiej. — Przyłączenie Hanoweru do niemiecko-austriackiego związku pocztowego.)

Hanower. Izba druga ukończyła obrady nad projektem o sejmach prowincjonalnych i przyjęła cały projekt niemal przeciw 20 głosom.

Jest już rzeczą niezawodną, że z dniem pierwszym przyszłego miesiąca wejdzie w rzeczywistość przyłączenie Hanoweru do niemiecko-austriackiego związku pocztowego; jakoż naczelna władza pocztowa wydała już dnia 20. b. m. potrzebne w tej mierze przepisy do wykonania.

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 27. maja.)

Metal. austr. 5 $\frac{0}{10}$ — 74 $\frac{1}{8}$; 4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ 64 $\frac{3}{4}$. Akcye bank. 1136. Sardyn. 35 $\frac{3}{8}$. Hiszpańskie 3 $\frac{0}{10}$ — 34 $\frac{13}{16}$ Polskie 500 L. 83 $\frac{5}{8}$.

Prusy.

(Depesza telegraficzna.)

Berlin, 29. maja. W salonach dobrze zawiadomionych opowiadają, że ministeryum hanowerskie podało się do dymisyi.

(Sprostowanie mylnęj pogłoski.)

Berlin, 28. maja. Krążą pogłoski o odnowieniu mobilizacyi wojska i wystawieniu niemieckiego korpusu 120,000 ludzi na Szwajcarskiej granicy aż do Bazylei, do którego Prusy 35,000 przystawiają. *Preus. Ztg.* oświadcza, iż upoważniona jest donieść, że pogłoska o mobilizacyi dwóch korpusów jest bezzasadną. — Prezydent ministrów pan *Manteuffel* przybył tu dnia 27. b. m.

Dania.

(Sprostowanie.)

Altona, 27. maja. Gazeta *Flensburgska* zawiera następujące sprostowanie przytoczonych wiadomości przez niektóre tak duńskie jako i niemieckie dzienniki w sprawie zgromadzenia notablów: Kilka duńskich i niemieckich dzienników podało zupełnie mylne doniesienia o wypadkach obrad na zgromadzeniu mężów zaufania, a mianowicie co do przyjęcia tego lub owego ustępu planu organizacyjnego, tudzież danego ze strony król. komisarza przyrzeczenia względem zatrzymania linii cłowej wzdłuż *Edredonu*. Istotnie bowiem odbyły się dopiero tylko dyskusye w tym względzie, a bliższe rozpoznanie i głosowanie nastąpić ma później. Względem linii zaś cłowej wzdłuż *Edredonu* oświadczył się król. komisarz właśnie przeciwnie, gdyż proponował przeniesienie jej w strony południowych granic monarchii. (Pr. Z.)

Szwecya i Norwegia.

(Projekta względem zmiany administracyi.)

Sztokholm, 15. maja. Przyjęty od większości wydziału konstytucyjnego projekt względem zmiany reprezentacyi narodowej

z zatrzymaniem czterech stanów państwa, przygotowany już był od kilku tygodni do przedłożenia stanom. Przeszkodził jednak temu opór stawiany ze strony mniejszości, t. j. członków wydziału należących powiększej części do stanu miejskiego lub włościańskiego, którzy żądali odłożenia sprawy na dłuższy czas. Chcieli przez to uzyskać czas do zgodzenia się pomiędzy sobą na projekt liberalny, mający być przedłożony stanom jako przeciwna propozycja. Mieszczanie i włościanie nie mogli jednak wygotować podobnego projektu, bowiem trudno im było nań się zgodzić. Natomiast przedłożyli stanom dwa wcale przeciwnie sobie projekta reprezentacyjne, z których jeden wyrażający myśl miejskich obywateli podobny jest prawie zupełnie do odrzuconej król. propozycji względem reprezentacji, drugi zaś, przez włościan podany, nie o wiele różni się od projektu wniesionego przed dwoma laty przez towarzystwo reformy w Oerebro. Mniejszość wydziału konstytucyjnego nie straciła wszakże wszelkiej nadziei pogodzenia się między sobą; upraszała przeto o nową zwłokę, a czyniąc zadość temu żądaniu postanowiono podczas wczorajszej konferencji marszałka krajowego i mowców stanowych, aby stany dopiero 27. maja zajęły się rozpoznaniem projektu reprezentacyjnego przedłożonego przez wydział konstytucyjny.

Kurs lwowski.

Dnia 3. czerwca.

	gotówka		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski . . . . . mon. k.	5	51	5	55
Dukat cesarski . . . . . " "	5	58	6	3
Półimperyal zł. rosyjski . . . . . " "	10	14	10	18
Rubel śr. rosyjski . . . . . " "	1	59	2	—
Talar pruski . . . . . " "	1	51	1	53
Polski kurant i pięciozłotówk. . . . . " "	1	30	1	31
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr. . . . . " "	85	17	86	—

(Kurs wekslowy wiedeński z 31. maja.)

Amsterdam 176³/₄ p. 2. m. Augsburg 128 l. uso. Frankfurt 127 l. 2. m. Genua 149 p. 2. m. Hamburg 188 l. 2. m. Liwornia 124¹/₂ l. 2. m. Londyn 12-30. l. 2. m. Medyolan —. Marsylia 150³/₄ l. Paryż 150³/₄ l. Bukareszt 216. Konstantynopol —. Agio duk. ces. —.

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe Lwowskie)

Lwów, 2. czerwca. Na naszym dzisiejszym targu płacono za korzec pszenicy 21r.; żyta 15r.57k.; jęczmienia 12r.37k.; owsa 8r.19k.; hreczki 15r.; — za cetnar siana 2r.4k.; okłotów 2r.5k.; — za sąg drzewa bukowego 27r.30k., sosnowego 22r.30k.; — kwarta krup pszenianych kosztowała 22¹/₂k., jęczmieniowych 12k., jaglanych 19k., hreczanych 14k.; — maki pszennej 14k., żytniej 11k.; piwa 10k.; wódki przedniej 1r.2¹/₂k., szumówki 42¹/₂k.; — funt masła sprzedawano po 45k.; łoju po 20k.; mięsa wołowego 13³/₄k. w. w. (Olomuniecki targ na bydło.)

Olomuniec, 28. maja. W ostatniem doniesieniu zapowiedziano nam, że w tym tygodniu przepędzono około 2000 wołów galicyjskich przez granicę. Lecz wiadomość ta niesprawdziła się. Przez granicę galicyjską przepędzono tylko 1500 sztuk, a resztę wstrzy-

mano dlatego, że na przyszły tydzień spodziewają się bardzo małego spędu bydła rzeźnego. Tak jak zwyczajnie dostało się wszystko bydło natychmiast do rąk przekupniów, którzy po wszystkich stacyach popasowych od Białej aż do Olomuca się uwijają i przesadzając się wzajemnie w cenach przyczyniają się tym sposobem do podrozenia bydła rzeźnego. Znawcy i Indzie umiejący kombinować twierdzą, że gdyby wszystkie 1500 sztuk wołów były się razem dostały na jedną targowicę, mogła publiczność oszczędzić przytem 8000złr. m. k. bez najmniejszej straty dla Galicyanów.

Na tutejszy targ przybyło razem z bydlęm krajowem 281 sztuk wołów w małych partyach. Ceny trzymały się wysoko, tak że pomimo wielkiej potrzeby bydła dla skoncentrowanego wojska znaczna część wołów dla nadzwyczaj wysokich cen nieznalazła kupca.

Na targu wiedeńskim było 2300 sztuk wołów po największej części z Węgier. Dla miernego gatunku chwiała się cena między 53—54 złr., za najlepszy gatunek zaś płacono najwięcej 59złr. w. w. za cetnar.

Na przyszły tydzień wyniesie cały spód bydła rzeźnego, jak słyhać, najwięcej 1200 sztuk. (N. Z.)

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 2. czerwca

Hr. Łoś August, z Werchraty. — Hr. Lewicki Kajetan, z Tarnopola. — Br. Borowski Kalikst, z Krakowa. — PP. Lang Ignacy, z Wolicy. — Torosiewicz Michał, z Połtwi. — Dybowski Szymon, z Sokolnik. — Błażowski Hieronim z Popowic. — Malczewski Stanisław, z Czernik. — Krzeczunowicz Ignacy, z Jaryczowa. — Głogowski Gustaw, z Żółkwi. — Winnicki Tytus, z Liska. — Papara Henryk, z Zubówmostów. — Zaborowski Konstanty, z Laszkowic. — Domaradzki Seweryn, z Złoczowa. — Bogucki Tomasz, z Kurowic. — Giziński Aleksander, z Tarnopola. — Zwolski Julian, z Bryniec zagórnych.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 2. czerwca

Hr. Łoś August, do Werchraty. — PP. Zawadzki Seweryn i Jan, do Firlejówki. — Skrzyszowski Ignacy, do Sewerynki. — Tretter Aleksander, do Przemysła. — Papara Henryk, do Zubówmostów. — Antoniewicz Wincenty, do Skwarzawy. — Januszewski Teofil, do Ubienia. — Rubeżyński Maurycy, do Truskawca.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 2. czerwca.

Pora	Barometr wmierzewied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan temperatury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god.zr.	25 " 1 " 4	+ 7,5 °	+ 15 °	zachodni	pochm. deszcz
2 god.pp.	28 1 4	+ 15 °	+ 7 °	póln.-zachodni	" ☉
10 g. w.	28 1 5	+ 10,5 °		—	"

TEATR.

Dzisiaj: przedst. niem. „Das Versprechen hinterm Herd“ i „Der Prozess.“

Często wspominaliśmy o zakładach, instytutach, porządkach naszego miasta, które mu jednają znakomite miejsce między stolicami krajów koronnych państwa. Z chlubą też szczycą się niemi mieszkańcy nasi, bo mają zakłady, jakimi co do wewnętrznego obych przeznaczenia i urzędzenia mało miast innych poszczycić się mogą. Nasze zakłady dobroczynności, nasz teatr, nasz zakład Imienia Ossolińskich, pierwszeństwo bezwątpienia między innymi tego rodzaju mieć będą. — Ale nie mówiliśmy ile miasto nasze powierzchownych posiada ozdób służących osobliwie do uprzyjemnienia pobytu mieszkańcom. Opustoszałe przed laty mury, wały i zaspy wśród miasta zniknęły dzisiaj, błotnista Pełtew ujęta w stałe koryto przedstawia wybrzeża obsadzone w kląby przyjemne, plantacye w około wysadzone zostały drzewami, a wysoki zamek, niegdyś góra piaszczysta i niedostępna, stał się ogrodem wdzięcznym, zachwycającym widokami, które za każdym krokiem w innem świetle, w innym kształcie oku się otwierają. Góry przedtem łyse i nagie zasiały się krzewiną i laskiem, piękna droga prowadzi w około a owe strzepy odstrasające płaszcą się i zaścielają zielenością coraz szerzej i dalej po za przedmieście.

Przed laty kto pragnął odetchnąć świeżym powietrzem, albo przechadzki użyć po pracy, musiał albo tej przyjemności sobie odmawiać, albo wykradać przed sobą niemało czasu, by wyjść w pola zamiejskie. Dzisiaj każdą chwilę wolną od trudów spożyć może jak najprzyjemniej, mając tak blizką, świeżą i otwartą przechadzkę. — Zdawałoby się więc powinno, że z wdzięcznością gmina przyjmuje tę troskliwość Wydziału swego; i zaprzeczyć nie można by ci którzy czują powaby pięknej natury, nie oddawali przelożonym miasta

swego wszelkie dzięki za tę przysługę. Lecz nie wszyscy przejęci są przekonaniem, że wszelki zakład publiczny, poruczony zostaje oraz opiece i uczuciu obywatelskiemu mieszkańca, który przestrzegając dobra publicznego, przestrzega oraz ażeby ten sam zakład nie upadł ani uszkodzeniu nie podlegał.

Z zalem wyznać należy, że są psotnicy, są dzieci bez dozoru puszczane, wyrostki lekkomyślne co z pustoty lub z rozpusty psują i niszczą to co z pracą, kosztem niemałym a mozołem wielkim powstało; oblamują drzewa na które tyle lat czekać trzeba nim się miłego po nich dostanie cieniu, wydeptują gazony, zsuwają i rozstrącają darń w wznioślejszych obłogów, zgoła broją szkody dla siebie bez pożytku, ale z uszczerbkiem całej publiczności. Jeszcze złodziejów, gdy ławki, poręcza itp. rzeczy unoszą, może poniekąd nędza uniewinniać w oczach ludzkości; ale każdy powinien powstawać gdy postrzeżga młodź rozpustną, iż nie szanuje własności publicznej, a rodzice i starsi winni są sami przestrzegać i nauczać w domu, jeżeli chcą by ich samych uczciwy człowiek zaszczycił imieniem godnego obywatela. Rozstawione i najliczniej strażę nie nie pomogą, gdzie nie przemawia wewnętrzne uczucie za utrzymaniem dobra wazajemnego; a gmina nie godną będzie siebie samej, jeżeli się spotem nie przykłada i nie czuwa nad tem co jest jej wdziękiem albo zaszczytem. Tym tylko sposobem urosły swobody gmin w innych krajach, tym jedynie się utrzymują. Chociaż Rada miejska wyznaczyła znaczną sumę na utrzymanie tych plantacyi, a piętnastu członków wydziałowych nieustannie nad wzrostem i rozszerzeniem czuwa, mało to nada, i piękne zakłady spełzną, jeżeli my sami z naszej strony nie przyczynimy się przestroga i radą.